

Hărțuirea sexuală în universități

Vrem universități fără corupție și hărțuire sexuală!

Vrem locuri de muncă demne fără șantaj sexual!

Ce este hărțuirea sexuală?

Hărțuirea sexuală presupune avansuri sexuale nedorite, cereri de favoruri sexuale sau alte comportamente fizice sau verbale de natură sexuală realizate **în situații în care există raporturi de putere între victimă și agresor** care o pun pe cea dintâi într-o poziție vulnerabilă la locul de muncă, la școală, acasă, pe stradă sau în orice alt spațiu. Astfel de comportamente au un impact negativ asupra persoanei ce poate afecta sănătatea fizică și psihologică a victimei precum și dezvoltarea sa ulterioară în plan profesional. Atunci când o victimă raportează acte de hărțuire sexuală deseori credibilitatea sa este pusă sub semnul întrebării datorită raportului inegal de putere care face posibil abuzul. Victimele hărțuirii sunt vulnerabile atât la revictimizare din partea agresorului cât și la revictimizări din partea celor implicați în astfel de anchete și care îi pun sub semnul întrebării marturiile.

Hărțuirea sexuală este partea din viața cotidiană a multor femei tinere în România, grupul cu cel mai ridicat grad de risc, iar această realitate dureroasă le afectează atât viața privată cât și dezvoltarea profesională. Lipsa de interes față de hărțuirea sexuală care are loc în universități sau la locul de muncă perpetuează raporturile inegale de putere și credibilitate dintre femei și bărbați și consolidează inegalitatea de șanse între femei și bărbați perpetuând un model de societate patriarhală și tolerantă la violență.

Cum arată hărțuirea sexuală în România ?

Hărțuirea sexuală este un comportament adesea tolerat în societatea românească, o societate care descrie reușita profesională a femeilor de multe ori în termeni sexuali. În contextul unei societăți foarte permissive în legătură cu violență împotriva femeilor, hărțuirea sexuală rămâne un subiect puțin discutat și puțin cunoscut - pentru unii un termen fără obiect iar pentru alții o realitate fără nume. Deși o infracțiune penală și în legislația din România precum și o faptă gravă de discriminare pe criteriul de gen, jurisprudența pentru astfel de fapte este atât de limitată încât pune sub semnul întrebării seriozitatea cu care este tratată o astfel de problemă.

O altă dovadă a lipsei de atenție față de hărțuirea sexuală este chiar numărul mic de cercetări și studii dedicate fenomenului. În momentul de față pentru a putea prezenta o imagine de ansamblu a hărțuirii sexuale ne bazăm pe doar două studii de referință: cercetarea *Hărțuirea sexuală la locul de muncă realizată de Centrul Parteneriat pentru Egalitate* în 2007 și pe datele cercetării *Violence against women in Europe* realizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene în 2013.

Hărțuirea sexuală în cifre:

- 11% dintre femeile din România spun că au fost victimele unei situații de hărțuire sexuală în ultimele 12 luni (FRA, 2013);
- populația de femei tinere (sub 30 de ani) din mediul urban, care lucrează în firme din sectorul servicii este o populație cu grad crescut de risc la hărțuire sexuală.
- în 81% dintre cazuri de hărțuire sexuală identificate în cercetare, victimele au între 16 și 30 de ani.
- în 55% dintre cazuri, agresorul a fost un „șef” sau un „director”
- în ceea ce privește raportarea hărțuirii sexuale în cazurile în care hărțuirea sexuală a constat în solicitarea explicită de relații sexuale numai 10% dintre victime au depus plângere în interiorul instituției către superiori și nici o victimă nu a reclamat fapta poliției. (CPE, 2007)

Ce obligații au instituțiile statului ?

Statul român și-a asumat un rol important în combaterea hărțuirii sexuale în concordanță cu prevederile europene și internaționale referitoare la protejarea drepturilor femeilor, combaterea discriminării pe criterii de gen, precum și cele privitoare la protejarea drepturilor angajaților de a beneficia de un mediu demn la locul de muncă. Faptele referitoare la hărțuire sexuală constituie infracțiuni penale, forme de discriminare sau încălcări ale drepturilor angajaților și sunt prevăzute în mod corespunzător de următoarele acte normative:

- *Codul Penal – Articol 223 Hărțuire sexuală și articolul 299 Folosirea abuzivă a funcției publice în scop sexual*
- *Legea 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați*
- *Ordonanța 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.*

Conform acestor acte normative instituțiile abilitate de a primi reclamații și de a se pronunța în legătură cu fapte de hărțuire sexuală sunt: Inspectoratele Teritoriale de Muncă și Instanțele judecătorești.

Adoptarea unor acte normative specifice precum și atribuirea în consecință a unor obligații clare unor mecanisme de control și reglementare este un pas foarte important spre combaterea hărțuirii sexuale. Cu toate acestea statul român trebuie să meargă dincolo de promisiuni și legiferări și să dea acestora conținut și greutate prin aplicarea prevederilor legale și prin identificarea și sancționarea vinovaților atunci când sunt semalate astfel de cazuri. De asemenea, în organizațiile și spațiile publice unde există riscuri de hărțuire sexuală precum universitățile, spitalele, structuri ale administrației publice, structuri ale poliției trebuie găsite soluții eficiente de a încuraja raportarea și investigarea unor astfel de comportamente care în același timp asigură anonimatul și siguranța victimelor până la finalul anchetei.

Considerăm prioritară intervenția în spațiul universitar care la momentul actual nu are reglementări specifice legate de prevenirea și reclamarea comportamentelor de hărțuire sexuală dar care însă găzduiește în incinta sa tocmai populația vulnerabilă la astfel de fapte. De asemenea, este de remarcat că mediul universitar este unul greu permeabil la intervenții din exterior datorită autonomiei universitare precum și a structurii ierarhice în care senioritatea și prestigiul academic lasă loc unor posibilități de a manipula sistemul în interesul celui într-o poziție de putere (profesorului spre detrimentul studentei). O cercetare din 2004, Etica universitară (coordonator M. Miroiu), subliniază că faptul că hărțuirea sexuală pe linie ierarhică precum și relațiile erotice dintre profesori și studenți sunt două probleme de etică ca importante identificate de cadre didactice și studenți.

Recomandările Rupem tăcerea despre violența sexuală

- Considerăm necesară lansarea unei dezbateri publice pe tema hărțuirii sexuale în universități care să aducă împreună studenți, profesori, specialiști în domeniul drepturilor omului, nediscriminării și eticieni care printr-un efort comun să găsească soluții pentru a diminua abuzurile pe care le suferă în special studentele și femeile care lucrează în mediul universitar.
- Propunem introducerea unor prevederi clare referitoare la hărțuirea sexuală în interiorul unităților de învățământ superior precum și stabilirea unei proceduri de semnalare a cazurilor de hărțuire care să protejeze identitatea victimei!
- Cerem instituțiilor abilitate (prin Inspectoratele teritoriale de muncă) să disemineze informații cu privire la hărțuirea sexuală la locul de muncă, astfel de informații trebuie să conțină și exemple concrete din cazuistica existentă astfel încât atât angajații cât și angajatorii să înțeleagă sensul noțiunilor; informațiile să cuprindă și sancțiuni.
- Cerem transformarea normelor și procedurilor interne privind hărțuirea sexuală în instrumente accesibile și utile oricui.
- Introducerea unor prevederi privind hărțuirea sexuale în Carta Univresitară și Codul de etică al universităților, cu referințe clare și trimitere la instrumente accesibile și pragmatice ce pot fi utilizate în cazul unor asemenea abuzuri. Prezentarea lor în cadrul cursurilor și/sau seminariilor pentru ca studenții să aibă cunoștință de prevederile acestor documente.
- Transparentizarea activității comisiilor de etică pentru a surpinde modul în care au loc anchete legate de hărțuire sexuală.
- Prezentarea strategiilor dezvoltate de aceste comisii de a reduce fenomene ca discriminarea, hartuirea, hartuirea sexuala, mobbingul in institutiile in care activeaza.
- Alocarea de fonduri destinate dezvoltării în spațiile universitare a unor departamente/birouri care să se ocupe in mod sepcial de aspectele legate de etică - similare cu centrele de consiliere și orientare profesională existente deja în universități.

Rețeaua informală Rupem tăcerea despre violența sexuală este formată din următoarele organizații care promovează egalitatea de gen și acționează împotriva violenței asupra femeilor: Asociația Transcena, Institutul Est European pentru Sănătatea Reproducerii, Asociația Front, Centrul Parteneriat pentru Egalitate (CPE), Asociația E-Romnja, Asociația Filia, Asociația Artemis, coordonator Asociația A.L.E.G, colaborator Fundația Sensiblu.